

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง ความหมายของที่ดินและเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติ
คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๒

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ สธ ๐๕๑๐/๒๖๕๗ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบังคับให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งจะต้องดำเนินการจัดทำกฎหมายลำดับรอง ได้แก่ กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อให้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์ ซึ่งกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียนที่ดินและการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนเจ้าของที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดินเอกชน เพื่อจัดทำกฎกระทรวงและระเบียบ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๖๔ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งจากการประชุมดังกล่าว คณะกรรมการได้มีความเห็นเกี่ยวกับความหมายของ “ที่ดิน” ที่จะขอขึ้นทะเบียนที่ดิน ออกเป็น ๒ ความเห็น ดังนี้

ความเห็นที่ ๑ มีความเห็นว่า ที่ดินที่เอกชนเป็นเจ้าของที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดิน ซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดสมุนไพรหรือจะใช้ปลูกสมุนไพรที่จะขอขึ้นทะเบียนที่ดิน ได้แก่ ที่ดินมีกรรมสิทธิ์ หรือ สิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือกฎหมายอื่น รวมถึงที่ดินของรัฐที่อนุญาตให้มีการเข้าไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมาย เช่น ที่ดินในเขตนิคมสหกรณ์ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ หรือที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดินของกรมป่าไม้ หรือที่ดินของกรมชลประทาน หรือที่ดินของกรมธนารักษ์ หรือที่ดินธรณีสงฆ์ หรือที่ดินสาธารณประโยชน์ เป็นต้น หากที่ดินดังกล่าวเป็นถิ่นกำเนิดสมุนไพร หรือจะใช้ปลูกสมุนไพร จึงถือว่าเป็น “ที่ดินเอกชน” ที่เป็นผู้ครอบครองที่ดิน ตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ แม้ที่ดินดังกล่าวจะเป็นที่ดินที่ทบวงการเมืองเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ก็ตาม เพราะไม่เช่นนั้น เอกชนผู้ได้รับการจัดสรรที่ดินจากรัฐตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในภายหลัง เช่น ที่ดินของนิคมสหกรณ์ ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นต้น หรือเป็นกรณีที่รัฐได้นำที่ดินให้ประชาชนเช่า เช่น ที่ดินของกรมป่าไม้ กรมธนารักษ์ หรือกรมชลประทาน เป็นต้น หรือเป็นกรณีที่รัฐได้อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ เช่น ที่ดินสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดินธรณีสงฆ์ หรือที่ดินสาธารณประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งมีสภาพเป็นถิ่นกำเนิดของสมุนไพร หรือจะใช้ปลูกสมุนไพร จะไม่สามารถนำที่ดินที่ครอบครองมาขอขึ้นทะเบียนเพื่อขอรับความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนได้

ความเห็นที่ ๒ มีความเห็นว่า ที่ดินที่จะนำมาขอขึ้นทะเบียนที่ดินตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ เพื่อขอรับความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนตามมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

พ.ศ. ๒๕๔๒ จะต้องเป็นที่ดินที่เอกชนมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินเท่านั้น สำหรับที่ดินอื่นหรือที่ดินที่ทบวงการเมืองเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ แม้ได้นำมาจัดให้ประชาชนเข้าใช้ประโยชน์ ตามความเห็นที่ ๑ ซึ่งเป็นที่ดินตามกฎหมายอื่น หรือที่ดินของรัฐที่อนุญาตให้มีการเข้าไปใช้ประโยชน์ ตามกฎหมาย ต้องถือเป็นที่ดินที่ทบวงการเมืองเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ การขอรับความช่วยเหลือหรือสนับสนุน ในที่ดินดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็น “ที่ดินนอกเขตอนุรักษ์” ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครอง และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ และไม่เป็น “ที่ดินของเอกชน” ตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ทำให้การคุ้มครอง ส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือในการจัดการสมุนไพร จะต้องออกกฎกระทรวงกำหนดเป็น “พื้นที่คุ้มครอง สมุนไพร” ตามมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ เท่านั้น ส่วนกรณีที่เอกชนได้รับสิทธิครอบครองที่ดินของรัฐตามกฎหมายในประเภทต่าง ๆ ตามความเห็นที่ ๑ ก็ไม่สามารถนำที่ดินไปขอขึ้นทะเบียนที่ดินได้เพราะไม่เป็นที่ดินเอกชน จึงทำให้เอกชน ซึ่งเป็นผู้ครอบครองที่ดินของรัฐในลักษณะต่าง ๆ ไม่สามารถนำที่ดินมาขอขึ้นทะเบียนเพื่อขอรับ ความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนตามมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกพิจารณาแล้ว จึงมีความประสงค์ ขอรื้อหรือประเด็นทางกฎหมายต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำ กฎหมายลำดับรอง ดังนี้

๑. คำว่า “ที่ดิน” ตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ มีความหมายรวมถึงที่ดินตามกฎหมายอื่น และที่ดินของรัฐที่อนุญาตให้มี การเข้าไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมาย ตามความเห็นที่ ๑ หรือไม่ หรือมีความหมายเฉพาะที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ตามความเห็นที่ ๒ เท่านั้น

๒. คำว่า “เอกชนผู้เป็นเจ้าของที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดิน” ตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ มีความหมายเพียงใด กรณีผู้ทรงสิทธิ ในภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเก็บกิน สิทธิเหนือพื้นดิน และภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์ ตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะอยู่ในความหมาย และสามารถนำสิทธิดังกล่าวมาขอขึ้นทะเบียนที่ดินได้หรือไม่

๓. กรณีที่เอกชนผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินได้ขอขึ้นทะเบียนที่ดินตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ มีความประสงค์ จะเปลี่ยนแปลงความเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน หรือกรณีผู้ขอขึ้นทะเบียนได้เสียชีวิตลงและทายาท ได้ยื่นขอรับมรดกสิทธิตามกฎหมาย และเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินคนใหม่จากการเปลี่ยนแปลงหรือ จากการรับมรดกสิทธิ ประสงค์จะขึ้นทะเบียนที่ดินตามวัตถุประสงค์ที่ขอขึ้นทะเบียนไว้เดิมต่อไป เพื่อขอ รับความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนตามมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น กฎกระทรวงที่จะต้องออกตามความในมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไข เกี่ยวกับการที่เอกชนซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินคนใหม่ สามารถขอขึ้นทะเบียนต่อเนื่อง จากผู้ขอขึ้นทะเบียนเดิมได้หรือไม่ หรือต้องเป็นการขอขึ้นทะเบียนที่ดินใหม่ และสามารถกำหนดอายุใบสำคัญ การขึ้นทะเบียนที่ดินตามความในมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์ แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๖) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) และผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงสาระสำคัญของคำชี้แจงสรุปได้ดังนี้ การหารือครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำกฎหมายลำดับรองที่จะออกตามความในมาตรา ๖๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมีประเด็นปัญหาหลัก คือ ความหมายของคำว่า “ที่ดิน” และความหมายของคำว่า “เอกชนผู้เป็นเจ้าของที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดิน” โดยในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ กระทรวงสาธารณสุขได้ออกกฎหมายลำดับรองในระดับกฎกระทรวงมาแล้วจำนวน ๒ ฉบับ คือ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๔^๒ และมาตรา ๕^๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ และกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยการหารือมาครั้งนี้เป็นการหารือในระดับกรมซึ่งมีปัญหาในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง และปัญหาตามข้อหารือนี้ยังมิได้เสนอไปถึงกระทรวงสาธารณสุขซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๖) ได้พิจารณาหนังสือหารือของกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และรับฟังคำชี้แจงของผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความมุ่งหมายของการหารือแล้ว มีความเห็นในเบื้องต้นว่า เรื่องที่หารือตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นเรื่องที่กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกอยู่ระหว่างการร่างกฎกระทรวงตามความในมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครอง

มาตรา ๖๔ เพื่อสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการคุ้มครอง ส่งเสริม และพัฒนาสมุนไพร เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่เป็นถิ่นกำเนิดของสมุนไพรหรือที่ดินที่จะใช้ปลูกสมุนไพร มีสิทธินำที่ดินนั้นไปขอขึ้นทะเบียนต่อนายทะเบียนเพื่อขอรับความช่วยเหลือหรือขอรับการสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้

การขอขึ้นทะเบียน การออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียน และการเพิกถอนการขึ้นทะเบียน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้และกำหนดกิจการอื่น รวมทั้งออกระเบียบและประกาศ ทั้งนี้ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมวิชาการเกษตร อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม และผู้อำนวยการกองการประกอบโรคศิลปะ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเท่ากับจำนวนกรรมการโดยตำแหน่งซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยเลือกจากกลุ่มผู้ประกอบโรคศิลปะ และจากกลุ่มผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ทางด้านการแพทย์แผนไทย การผลิตหรือจำหน่ายยาแผนไทย และการปลูกหรือแปรรูปสมุนไพร และอธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นกรรมการและเลขานุการ

การเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่เป็นถิ่นกำเนิดของสมุนไพรหรือที่ดินที่จะใช้ปลูกสมุนไพรสามารถนำที่ดินไปขอขึ้นทะเบียนต่อนายทะเบียนเพื่อขอรับความช่วยเหลือหรือขอรับการสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้เพื่อให้เอกชนมีส่วนร่วมในการคุ้มครอง ส่งเสริม และพัฒนาสมุนไพร และเมื่อพิจารณาบทบัญญัติของพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ทั้งฉบับแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๖) มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้ให้นิยามหรือความหมายพิเศษของคำว่า “ที่ดิน” ไว้ โดยคำว่า “ที่ดิน” ตามมาตรา ๖๔^๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติไว้ว่า “...ที่ดินที่เป็นถิ่นกำเนิดของสมุนไพรหรือที่ดินที่จะใช้ปลูกสมุนไพร มีสิทธินำที่ดินนั้นไปขอขึ้นทะเบียนต่อนายทะเบียนเพื่อขอรับความช่วยเหลือหรือขอรับการสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้” ดังนั้น การออกกฎกระทรวงโดยอาศัยอำนาจตามตราใดของพระราชบัญญัตินี้ จึงต้องอยู่ในกรอบหรือต้องใช้บทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้เป็นกรอบ ความหมายของคำว่า “ที่ดิน” ตามมาตรา ๖๔ นั้น เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๖๔ ประกอบกับมาตรา ๖๑^๖ มาตรา ๖๓^๗ และหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัตินี้^๘ แล้ว จะเห็นได้ว่า กฎหมายฉบับนี้ประสงค์ให้ภาคเอกชนตระหนักถึงคุณค่า

โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

มาตรา ๖๑ ในกรณีที่พื้นที่ใดเป็นถิ่นกำเนิดของสมุนไพรที่มีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติหรือมีความหลากหลายทางชีวภาพที่อาจถูกทำลายหรืออาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากการกระทำของมนุษย์ได้โดยง่าย หรือการเข้าไปใช้ประโยชน์จากสมุนไพรอันมีลักษณะเป็นการเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หรือการลดลงของพันธุกรรม หรือทางราชการมีวัตถุประสงค์จะส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการบริหาร การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรในพื้นที่นั้น และพื้นที่นั้นยังมิได้ถูกประกาศกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสมุนไพร

ที่ดินในบริเวณพื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นพื้นที่คุ้มครองสมุนไพรตามวรรคหนึ่งนั้นต้องไม่เป็นที่ดินที่อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตที่ดินที่กำหนดเป็นพื้นที่คุ้มครองสมุนไพรนั้นแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย

มาตรา ๖๓ ในพื้นที่คุ้มครองสมุนไพร ห้ามมิให้ผู้ใดยึดถือหรือครอบครองที่ดินหรือปลูกหรือก่อสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือตัด โคน แผลวถาง เผา หรือทำลายต้นไม้ หรือพฤษชาติอื่นหรือทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติ หรือขุดหาแร่ หิน ดิน หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น เหือดแห้ง เป็นพิษ หรือเป็นอันตรายต่อสมุนไพร เว้นแต่การดำเนินการใด ๆ เพื่อจัดการบริหารพื้นที่คุ้มครองสมุนไพรหรือใช้ประโยชน์จากสมุนไพรโดยได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามความในวรรคหนึ่งให้ใช้ได้จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ของปีที่สามนับแต่ปีที่ออกใบอนุญาต

ให้นำมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๒ ถึงมาตรา ๕๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการต่ออายุใบอนุญาต การขอใบแทนใบอนุญาต การพักใช้ใบอนุญาต และการเพิกถอนใบอนุญาตที่ออกตามความในวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ โดยที่ปัจจุบันประชาชนชาวไทยมีความสนใจ และมีความจำเป็นต้องใช้การดูแลสุขภาพและบำบัดรักษาโรคด้วยการแพทย์แผนไทย ซึ่งประกอบด้วยการใช้สมุนไพรไทย การดูแลสุขภาพกระดูกแบบดั้งเดิม การบำบัดทางจิต ตลอดจนวิถีธรรมชาติอื่น ๆ เพื่อการพึ่งตนเองในระดับครอบครัว

(มีต่อหน้าถัดไป)

ของภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน แม้ว่ามาตรา ๖๑^๙ วรรคสอง จะบัญญัติให้ที่ดินในบริเวณพื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นพื้นที่คุ้มครองสมุนไพรต้องไม่เป็นที่ดินที่อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินของบุคคลใด ซึ่งมีใช้ทวงการเมืองก็ตาม แต่มาตรา ๖๓^{๑๐} ก็เปิดโอกาสให้มีการอนุญาตให้ดำเนินการใด ๆ เพื่อจัดการบริหารพื้นที่คุ้มครองสมุนไพรหรือใช้ประโยชน์จากสมุนไพร ซึ่งก็หมายความว่าภาคเอกชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๖) จึงเห็นว่า ความหมายของคำว่า “ที่ดิน” ตามมาตรา ๖๔^{๑๑} หมายถึง ที่ดินที่เอกชนเป็นเจ้าของหรือที่ดินที่เอกชนเป็นผู้ครอบครองโดยอาจเป็นที่ดินของเอกชนหรือที่ดินของรัฐที่เอกชนได้มาซึ่งการครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย

ประเด็นที่สอง เห็นว่า ตามข้อหาหรือ คำว่า “เอกชนผู้เป็นเจ้าของที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดิน” ถ้อยคำนี้ไม่ปรากฏอยู่ในบทบัญญัติของมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ และคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๖) ได้ให้ความเห็นไว้ตามประเด็นที่หนึ่งแล้ว สำหรับความหมายของคำต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามที่หาหรือมาในประเด็นที่สองเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นรายกรณี ไม่ใช่ปัญหาข้อกฎหมายในการออกกฎหมายลำดับรอง

ประเด็นที่สาม เห็นว่า การออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๖๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดเรื่องการขอขึ้นทะเบียน การออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียน และการเพิกถอนการขึ้นทะเบียน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งการออกกฎกระทรวงดังกล่าวจะให้ผู้อนุญาตช่วยเหลือหรือขอรับการสนับสนุน มีสิทธิเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายของหน่วยงานที่รับผิดชอบที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตลอดจนคุณสมบัติของผู้ซึ่งจะมีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเพื่อขอรับการช่วยเหลือหรือขอรับการสนับสนุน

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๖) มีข้อสังเกตว่า ข้อหาเรื่องนี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการร่างกฎกระทรวงตามความในมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมาตรา ๕^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครอง

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๗)

ชุมชน และระดับชาติ และกระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายในการพัฒนาการแพทย์แผนไทย โดยนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐาน และผสมผสานการให้บริการทางการแพทย์แผนไทยในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ พร้อมทั้งส่งเสริมและการวิจัยพัฒนายาจากสมุนไพรเพื่อผลทางเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศไทยพึ่งตนเองด้านการผลิตยาได้มากขึ้น แต่ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย อาทิจ สมุนไพร สุธรยา อันมีประโยชน์ต่อการนำมาพัฒนาและใช้ประโยชน์ยังมิได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม อนุรักษ์ และพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ เห็นสมควรมีมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมให้เอกชน ชุมชน และองค์กรเอกชนตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

^๙โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^{๑๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

^{๑๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยขึ้น โดยมีอำนาจหน้าที่ประการหนึ่งตามมาตรา ๖ (๑)^{๑๒} ในการให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งหากเกิดปัญหาเกี่ยวกับการร่างกฎหมายลำดับรองขึ้น อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกอาจเสนอปัญหาให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยพิจารณาได้

(นายอัษฎพร จารุจินดา)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มีนาคม ๒๕๕๕

^{๑๒} มาตรา ๖ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศตามพระราชบัญญัตินี้